

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku Stowarzyszenia [...] Oddział [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. z udziałem zainteresowanego Stowarzyszenia [...] o podleganie ubezpieczeniu społecznemu, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lutego 2017 r., na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 5 maja 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 maja 2015 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Stowarzyszenia [...] Oddziału [...] od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 lipca 2014 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z 1 lutego 2013 r., obejmującą I. H. - w okresach wskazanych w decyzji - obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym z tytułu wykonywania przez niego na rzecz płatnika Stowarzyszenia [...] Oddziału w [...] umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku Stowarzyszenia [...] Oddział w [...] zarzuciło naruszenie przepisów prawa materialnego: 1/ art. 750 w związku z art. 734 i następne k.c., polegające na niewłaściwym ich zastosowaniu wskutek uznania przez Sąd drugiej instancji, że umowy wiążące strony były umowami o świadczenie usług, do których należy odpowiednio stosować przepisy o zleceniu oraz że obowiązki powierzone odwołującemu się w oparciu o umowy oraz zgromadzone w sprawie materiały dowodowe wskazują na to, że zawarte umowy, wbrew ich nazwie, były umowami zlecenia, a nie umowami o dzieło; 2/ art. 627 k.c., przez jego niezastosowanie, podczas gdy istniały uzasadnione podstawy do jego zastosowania, co skutkowało pominięciem treści stosunku zobowiązaniowego, jakim była umowa o dzieło istniejąca między stronami, która nie prowadzi do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym wykładowców; 3/ art. 1 ust. 1, ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm., dalej: prawo autorskie) przez ich niezastosowanie, podczas gdy istniały uzasadnione podstawy do ich zastosowania i uznania cyklu wykładów za utwór w myśl przepisów prawa autorskiego, co umożliwiało zastosowanie zryczałtowanej stawki kosztów uzyskania przychodów w wysokości 50% zgodnie z art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.); 4/ art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i 3 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121), polegające na niewłaściwym ich zastosowaniu do ustalonego w sprawie stanu faktycznego wskutek uznania, że sporne umowy były umowami o świadczenie usług w znaczeniu art. 750 k.c., podczas gdy umowy te mają charakter umów o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. z uwagi na zakres powierzanych obowiązków, przewidziany rezultat prac przyjmującego zamówienie, znajdujący odzwierciedlenie w sporządzanych przez niego specjalistycznych wykładach; 5/ art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie, że odwołujący się I. H. obowiązkowo podlegał ubezpieczeniu wypadkowemu z tytułu wygłaszania wykładów, podczas gdy stosunek pracy na podstawie powołania, a także umowa o dzieło przygotowania i wygłoszenia

wykładów nie generują obowiązku podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, co stanowi warunek podlegania ubezpieczeniu wypadkowemu.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez jego zmianę i uwzględnienie apelacji płatnika; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na potrzebę wykładni przepisów prawa, które wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący stwierdził, że w sprawie niezbędne jest ustalenie, czy przeprowadzenie cyklu wykładów, jako czynności powtarzalnych, może być wykonywane na podstawie umowy o dzieło (art. 627 k.c.) oraz czy możliwe jest uznanie takich wykładów za utwór w myśl art. 1 ust. 1 prawa autorskiego. Jako przykład rozbieżności w orzecznictwie w tej kwestii skarżący powołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r., II UK 26/13, LEX nr 1379926 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r., II UK 235/13, LEX nr 1381272, z których, jego zdaniem, wynika wzajemnie wykluczające się stanowisko w przywołanym zakresie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie wniósł o jej oddalenie oraz orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn

kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151, z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351, z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231, z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez

zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencki i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia. Nie zachodzi bowiem sugerowana przez skarżącego potrzeba wykładni przepisów prawa wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądowym. W powołanym w skardze wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2013 r., II UK 26/13, stwierdzono, że działania polegające na wygłoszeniu cyklu wykładów na konkretny temat, mających cechy wykładu monograficznego w znaczeniu kursu - cyklu wykładów traktujących o jednym konkretnym zagadnieniu, mających na celu dokładne i szczegółowe przedstawienie określonej problematyki lub wyczerpanie zagadnienia ujętego w tytule, który ma cechy utworu w pojęciu art. 1 ust. 1 prawa autorskiego, nie jest objęte obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Za możliwością kwalifikowania umów o przeprowadzenie wykładów (cyklu wykładów) jako umów o dzieło (w tym dzieło autorskie) Sąd Najwyższy wypowiedział się też w wyrokach z dnia 28 sierpnia 2014 r., II UK 12/14, LEX nr 1521243, z dnia 6 sierpnia 2014 r., II UK 566/13, LEX nr 1500668, z dnia 20 lipca 2014 r., II UK 454/13, LEX nr 1495840; z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 548/13, LEX nr 1496287, z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 420/13, LEX nr 1480060; z dnia 4 lipca 2014 r., II UK 561/13, LEX nr 1504566; z dnia 4 czerwca 2014 r., I UK 543/13, LEX nr 1495940; z dnia 3 października 2013 r., II UK 103/13, OSNP 2014 nr 9, poz.13. Wyroki ten zapadły w stanach faktycznym, w którym przedmiotem umów było opracowanie koncepcji i przeprowadzenie cyklu wykładów dotyczących wybranych zagadnień i wynika z nich jednolite stanowisko Sądu Najwyższego co do możliwości kwalifikacji umów „o przeprowadzenie wykładów” jako umów o dzieło, ale pod określonymi warunkami.

Natomiast przedmiotem kontrolowanych umów w sprawie, której dotyczy wskazane przez skarżącego w skardze kasacyjnej postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013 r., II UK 235/13, było przeprowadzanie

prelekcji reklamowych w prywatnych domach (zorganizowanie pokazu, prezentowanie reklamowanych wyrobów, zebranie zamówień). Sąd Najwyższy uznał, że z tak określonego celu umowy nie mógł wynikać obiektywnie osiągalny i pewny rezultat. Stwierdził więc, że chodziło o wykonanie określonych czynności (szeregu powtarzających się czynności) bez względu na to, jaki rezultat czynność ta przyniesie. Zatem przedmiotem umów były określone czynności, a nie ich wynik, co przesądziło o ich kwalifikacji jako umów starannego działania - umów o świadczenie usług - art. 750 k.c. Postanowienie to nie stanowi zatem opozycji do poglądów wyrażonych w powołanym wyżej orzecznictwie.

Reasumując: wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490, z późn. zm.).

[as]

I.n